

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Örigenus Tōn Eis Tas Theias Graphas Exēgētikōn Apanta Ta Ellēnisti Heuriskomena

Origenes

Rothomagi, 1668

Tomvs Octavvs. Respondit illis Iohannes dicens, Ego quidem baptizo vos in aqua: in medio autem vestri stat quem vos nescitis. Ipse est, qui post me venturus est, cuius non sum dignus vt solvam ...

urn:nbn:de:hbz:466:1-19358

Pharisaïs locutus est, contraria non sunt his, quæ scripta fuerunt in Evangelijis de multitudine eorum, qui apud Iohannem baptizati fuerunt. Cum alioqui temeritatis Pharisaeorum fuerit dicere Iohannem habere dæmonium, & Iesum in Beelz-bul dæmoniorum principe virtutes edidisse.

TOMVS OCTAVVS.

128. Respondit illis Iohannes dicens, Ego quidem baptizo vos in aqua: in medio autem vestri stat quem vos nescitis. Ipse est, qui post me venturus est, cuius non sum dignus ut solvam corrigiam calcamenti.

Quidem Heracleon existimat Iohannem in responderè his, qui à Pharisaïs missi fuerant, quod ipse volebat, non ad id quod illi interrogaverant, non ad advertens se inculcare Prophetam insecitiae, si aliud interrogatus, de te alia responderet: (cavendum enim nobis est hoc, dum colloquimur, tanquam vitium.) Contra, nos dicimus maxime appositam esse responsum. Namque ad illud: Quid ergo baptizas, si tu non es ille Christus? quid aliud dici oportuit, quam ostendere baptismum suum esse corporale? Ego enim, inquit, baptizo aqua: cumque hoc respondisset ad illud: Quid ergo baptizas? ad alterum: Si tu non es ille Christus, laudes enarrat de præcipua, ac præcedenti substantia Christi: necpe quod Christus tantum virum habet, ut invisibilis etiã sit divinitate sua, omni homini præsens, & per univèrsam orbem extensus: quod declaratur per illud: In medio vestri stat ille, [quem vos nescitis.] Et quoniam nihil tale expectantes Christi adventum Pharisaï de ipso videbant, tantum suspicantes eum esse hominem sanctum, concinne redarguit Pharisaeorum ignorantiam, qui ipsius excellentiam ignorabant, adiciens: Quem vos nescitis, illis verbis: In medio vestri stat. Et ne quis suspicetur eum, qui sit invisibilis, quique penetret ad omnem hominem, & ad totum mundum, diversum esse ab eo, qui humanam sumpsit carnem, & super terram est visus, & cum hominibus est conversatus, conjungit illis verbis: In medio vestri stat, quem vos nescitis; illud: qui post me venturus est. Cuius cum excedente, & exuperante excellentia intellexisset Iohannes suam ipsius naturam superari, ob quam ambigebant nonnulli, an ipse esset Christus, ostendere volens quanto inferior esset Christi magnitudine, ne quis de se cogitaret aliquid supra id, quod videt, aut audit à semetipso, dicit etiã illud: Non sum ego dignus, ut solvam eius

πύλας ἡπὸ τῶ σωτῆρος εἰρημῶα πῶς τὸς φαρισαιοῖς, τοῖς ἀναρχοζαμμῶνις ἐν τοῖς βλαγγαλίς πῶς τῶ πλῆθὺς ἦν ἡπὸ τῶ Ιωάννη βαπτισαμῶν. τῶ θραύς ἢ ἦν φαρισαίων ἦν δαμῶνιον ἔχειν λέγειν ἐν ἰωάννη καὶ ἐν βεελζεβὺλ, καὶ ἀρχαίῳ ἦν δαμῶνιαν τὰς δυνάμεις φάσκῃ τὸν ἰσοῦν πεποικῆται. ἀπεκρίνατο αὐτοῖς ὁ ἰωάννης λέγων. ἐγὼ βαπτίζω ἐν ὕδατι. μέσος δὲ ὑμῶν, ἔσκειν ἐν ὑμῖς οὗτοι οἰδατε. αὐτὸς ἐστὶν ὁ ὄπισθον μετ' ἐρχόμενος, ὃς ἔκ εἰμι ἐγὼ ἀξίος ἵνα λύσω αὐτῶ τὸν ἰμῶντα τῶ ὑποδήματός. ὁ μὲν κεραχίων οἰεῖται ὅτι ἀποκρίναται ὁ ἰωάννης τοῖς ἐκ τῶ φαρισαίων πικροφθῶν, ὃς πῶς ὁ ἐκείνους ἐπικρίων, ἀλλ' ὁ αὐτὸς ἐβόλλετο ἐαυτὸν λαθῶν ὅτι ἐκτελεσθῆναι ἔσκειν τῶ ἀμαθίας, εἶπε ἀλλο ἐρώτων ἡμῶς πῶς ἄλλο ἀποκρίναται. ἔπει γὰρ καὶ τῶτο φησὶ πῶς ὁ αὐτὸς ἐν κριολογία ἀμῆνηται τυχεῖται. ἡμῖς δὲ φησὶν ὅτι ἀλλο πῶς ἔπος ἐστὶν ἢ ἀποκρίσις. πῶς γὰρ τὸ. τί εἶμι βαπτίζεις, εἰ σὺ οὐκ εἶ ὁ χριστός; τί ἄλλο ἔστιν εἰπῆν, ἢ τὸ ἴσον ἀποκρίσασθαι βλάπτισμα σωματικώτερον τυχεῖται; ἐγὼ γὰρ, φησὶν, βαπτίζω ἐν ὕδατι. καὶ τῶτο εἰπὼν πῶς τὸ. τί ὄν βαπτίζεις; πῶς ὁ ἀποκρίσις, εἰ σὺ οὐκ εἶ ὁ χριστός, ἀποκρίσας πῶς τῶ ἀποκρίσας ὁ αὐτὸς ἀποκρίσας, ὅτι διώκειται ποσῶν τῶν ἐκείνους, ὃς ἀποκρίσας (εἶ) τῆ θεοσιότη αὐτῶ, πῶσαν πῶν ἢ ἀποκρίσας, πῶν ἢ καὶ ὅλα τῶ χῆσμα σωματικῶν ἡμῶς, ὅσῳ διώκειται ἀπὸ τῶ. μέσος ὑμῶν ἔσκειν. ἢ ἐπει οὗτοι οἱ ἀποκρίσας τῶ χριστῶ ἐπιθῶνιαν φαρισαιοῖς τυχεῖται πῶς ἐκ αὐτῶ ἰωάννη, ἀποκρίσας τῶ ἀπὸ ἁγίου μόνου ἀποκρίσας αὐτῶ (εἶ), ἐμμελῶς ἐλέγχετο πῶς τῶ ἀποκρίσας αὐτῶ φαρισαίων ἀποκρίσας, ἀποκρίσας τῶ. μέσος ὑμῶν ἔσκειν τὸ. ὄν ἡμῖς οὐκ οἰδατε. ἢ ἵνα μὴ πῶς ἀποκρίσας (εἶ) τὸν ἀποκρίσας καὶ δῖκοντα ἐπὶ πῶν ἀποκρίσας, ἢ καὶ ἐπὶ ὅλοι τὸν κόσμον, ἀποκρίσας τὸν ἐκ ἀποκρίσας τῶ, καὶ ἐπὶ τῶς γῆς ὁφθῶντα, ἢ τῶς ἀποκρίσας σωματικῶν ἀποκρίσας τῶ. μέσος ὑμῶν ἔσκειν, ὄν ἡμῖς ἐκ οἰδατε, τὸ. ὄπισθον μετ' ἐρχόμενος, πῶς τῶ ἡμῶς φανερωθῶν ἡμῶς. ἢ καὶ τῶ ἀποκρίσας ἀποκρίσας σωματικῶν ἀποκρίσας τῶ ἰωάννη φησὶν, ἀποκρίσας τῶ ἀποκρίσας τῶ, μῖποτ' ἀποκρίσας εἶναι χριστός, ὄπῳ ἀποκρίσας τῶ χριστῶ μετ' ἐρχόμενος ἀποκρίσας τῶ ἰωάννη, ἵνα μὴ πῶς εἰς αὐτὸν λαθῶντα ἡπὸ ὁ βλεπῆν, ἢ ἀπὸ ὅς αὐτῶ, λέγει ὁ τὸ. ἢ ἔκ εἰμι ἐγὼ ἀξίος, ἵνα λύσω αὐτῶ τὸν ἰμῶντα τῶ ἢ

δύματος, ἀνιψήσας τὸ ἔξ ἰσχυροῦ ἐστὶν πᾶσι
 ἢ ἐνοματώσας αὐτὴν λέγοντες, οἰοεὶ δευτέρων,
 καὶ κεκρυμμένον τῆς μὴ νοῦσι λῦσαι καὶ σαφηνί-
 σαι, ὥστε ἀξίον ἢ τῆς ποσούτης ἐπιδημίας
 εἰς ἕνα θεολογικὴν συνωραλιστικὴν εἰρήνην. Ὁ
 ἀκαθάρτος ὁ ὀρετάζων ἡμῶν τὸ ἐγὼ βαπτίζω
 ἐν ὕδατι, πᾶς ὁμοίως τῆν διαβαλῶν ἁμαρ-
 τῶν αὐτῶν τὰ τὰ λέγει, καὶ οὐκ ἔστιν ἡ ἀκαθ-
 αρίαια. φησὶ γὰρ ὁ ματθαῖος, ἰδὼν πολλὰς
 τῶν φαρισαίων καὶ σαδδουκαίων, ἐρχομένους ἐπὶ
 τὸ βάπτισμα, καὶ τὰ ἑταίρηκα αὐτῶν ὄν-
 ὄρετάζοντες, ἐγὼ ἰδὼν ὑμᾶς ἐν ὕδατι βαπτί-
 ζοις μετανοίας. ὁ δὲ ὀπίσω μὲν ἐρχομένου ἰσ-
 χυροῦ πρὸς μὲν ἔστιν, ὃ ἔκ ἐμὲ ἰσχυροῦ τὸ ὑ-
 ποδημῶν βασιλεία. αὐτὸς ὑμᾶς βαπτίσει ἐν
 πνεύματι ἁγίῳ καὶ πυρὶ. συμφωνοῦν τὰ καὶ
 ἰωάννου λόγον, καὶ ὁμοίως τῶν ἐν ὕδατι
 βαπτισμάτων πρὸς τὰς πνευματικὰς ἐκ τῆν φα-
 ρισαίων λέγοντες. ὁ δὲ ἰσχυροῦ, ἐκίρυσσε, φη-
 σὶν, ἰσχυροῦ λέγοντες. ἔρχεται ὁ ἰσχυροῦ πρὸς
 μὲν ὀπίσω, ὃ ἔκ ἐμὲ ἰσχυροῦ λῦσαι τὸν ἰ-
 μαίνα τῆν ἁμαρτωλῶν αὐτῶν. ἐγὼ ἐβα-
 πτίσει ὑμᾶς ὕδατι, αὐτὸς δὲ βαπτίσει ὑμᾶς ἐν
 πνεύματι ἁγίῳ καὶ πυρὶ. πρὸς τὸν ἰσχυροῦ
 τῶν ἀκούοντας διδάσκων αὐτὰ κεκρυμμένα. ὁ
 δὲ ἰσχυροῦ φησὶν ὅτι πρὸς δεξιῶν τῶν λέγει, καὶ
 διαβαλῶν ἁμαρτωλῶν πρὸς τὴν ἐκίρυσσε αὐ-
 τῶν αὐτῶν ἰωάννου, μήποτε αὐτὸς εἶν ὁ ἰσχυ-
 ροῦ, ἀπεκρίσας λέγον πᾶσαν ὁ ἰωάννου. ἐγὼ
 μὲν ὕδατι βαπτίζω ὑμᾶς, ἔρχεται ὁ ἰσχυ-
 ροῦ πρὸς μὲν, ὃ ἔκ ἐμὲ ἰσχυροῦ λῦσαι τὸν ἰ-
 μαίνα τῆν ἁμαρτωλῶν αὐτῶν. αὐτὸς ὑμᾶς
 βαπτίσει ἐν πνεύματι ἁγίῳ καὶ πυρὶ. ἔρχονται
 τῶν ὁμοίως λέγει τῆν παλαιῶν φέρε καὶ
 πᾶσι δυνατὸν ἰδῶν ἰδῶν τὴν νοῦσι ἰσχυροῦ, καὶ
 τῶν ἀκαθάρτων, ἀρξάμενοι ἀπὸ τῶν ματθαῖου,
 ὅς καὶ ἀκαθάρτων ἀκαθάρτων τῶν λοιπῶν τοῖς
 ἐκίρυσσε ἐκδιδακτικῶν ὁ διαβαλῶν, τοῖς ἐκ
 αὐτῶν πρὸς τὸν ἰσχυροῦ. ἐγὼ μὲν, φησὶν, ὑμᾶς βα-
 πτίσει εἰς μετανοίας, οἰοεὶ κατὰ τὴν, ὃ ὀπί-
 σω πρὸς μὲν τῶν χειροῦν, καὶ ὀπίσω μετανοίας
 ἀκαθάρτων. εἰσάμενοι γὰρ κρεῖται λαὸν κατὰ
 ἀκαθάρτων ἐγὼ ἐκίρυσσε, καὶ ἔρχεται ὁ πρὸς τῶν
 βαπτισμάτων τῶν μετανοίας ἁμαρτωλῶν ὃ μὲν
 ἐμὲ ἔχοντες, καὶ ἀκαθάρτων τῶν ἰσχυροῦ πρὸς
 ἐμὲ διωκόμενος, καὶ κρεῖται ὑμᾶς ἀφελῶν-
 π. ἢ σωματικῶν γὰρ τὸ ἐκίρυσσε βαπτισμα, ἐν
 μετανοίας πληρῶντος ἁγίου πνεύματος, καὶ
 διοτιότερος πρὸς τὸν ὀπίσω ἀφελῶντος, καὶ
 πρὸς τὸν ἁμαρτωλῶν, ὃ μόνον ἀπὸ τῶν χειροῦν αὐτῶν,
 ἀλλὰ καὶ ἀπὸ τῶν ἰσχυροῦ.

Corrigiam calcementi, illud innuens se
 minime idoneum esse, qui, de ipsius Chri-
 sti incorporatione rationem (quæ veluti
 ligata est, & occultata non intelligenti-
 bus) solvat, explicetque: dignum ali-
 quid dicendo de tanto adventu in tan-
 tam brevitatem contracto. Verum enim-
 vero haud importunum fuerit inquiringenti-
 bus nobis illud: Ego aqua baptizo, addere,
 siquid simile de hoc dixerint Evangelista,
 & cum re, quæ de agitur, conferre. Ita-
 que Marthaus inquit, eum conspexisset
 multos ex Phariseis, & ex Sadduceis
 venientes ad baptismum (post verba in-
 crepatoria, de quibus inquisivimus) Ego
 quidem vos aqua baptizo ad respicientiam:
 at ille, qui post me venturus est, potentior
 me est, cuius non sum idoneus, ut calcea-
 menta portem: ipse vos baptizabit Spiritu
 sancto, & igni: cum sermone Iohannis
 conveniens narrante confessionem bap-
 tistini ad eos, qui missi fuerant ex Pha-
 risæis. At Marcus: Prædicabat (inquit)
 Iohannes dicens: Venit, qui fortior est me,
 post me, cuius non sum idoneus, ut procum-
 bens solvam corrigiam calcamentorum eius.
 Ego quidem baptizo vos aqua, ille vero ba-
 ptizabit vos Spiritu sancto. Ad complu-
 res, & omnes audientes docens hac præ-
 dicata fuisse. Rursum Lucas inquit, quod
 expectante populo, & cogitantibus omni-
 nibus in cordibus suis de Iohanne, an ipse
 esset Christus, responderit Iohannes di-
 cens univèrsis: Ego quidem aqua baptizo
 vos, sed veniet, qui potentior est me, cuius
 non sum dignus solvere corrigiam calcemen-
 torum. Ipse vos baptizabit Spiritu sancto
 & igni. Tenentes igitur quatuor Evan-
 gelistarum similia verba, age videamus
 pro virili seorsum uniuscujusque verbi
 sensum, & differentias, initio sumpto à
 Matthæo: qui primus exterorum traditur
 Evangelium tradidisse Hebræis, qui ex
 circumcisione crediderant: Ego vos, in-
 quit, aqua baptizo; veluti purgans, &
 deterrans à rebus malis, & ad respiscen-
 tiam invitans: ut prepararem enim po-
 pulum instructum ego veni: & ad præ-
 parandum locum respicientiæ per ba-
 ptismum post me venturo, qui hæc etiam
 ratione longe potentius, præstantiusque
 quam mea sit potentia, vobis adjumen-
 to futurus est. Si quidem illius baptismus
 non est corporalis, cum respicientem re-
 plectat Spiritus sanctus, qui igne divini-
 ori quicquid vel materiale, vel terrenum
 fuerit, demolitur, consumitque. Et hoc
 non tantum in eo, qui ipsum admiserit,
 sed etiam in eo, qui audierit ipsum haben-

Par. II.

Qij

tes. Tanto autem est me fortior, qui post me venturus est, ut ne ea quidem, quæ ad amicum spectant extremarum potentiarum, quæ sunt circa ipsum, ferre queam, quippe cum manifesto exposita non sint, neque vulgus ea ferre sustinens existimare possit me idoneum esse, qui ea feram. Igitur non novi vtrum prius dicam, meamne multam imbecillitatem, que ne vilia quidem Christi (magnarum rerum circa ipsum existentium comparatione) ferre queat, an divinitatem illius eminentem, & toto mundo majorem, quandoquidem ego, qui tantam accepi gratiam, ut prophetia dignus habitus fuerim, quæ meum adventum ad vitam hominum prædiceret, illis verbis: Ego

If. 40. 3
M. L. 1.

vox clamantis in deserto; &: Ecce ego mitto nuncium meum ante faciem tuam: Ego, cujus ortum Gabriel adflans coram altari admirabiliter annuntiavit, patre meo in senectute existente: Ego, ad cujus nomen Zacharias mox vocem recepit, atque etiam prophetandi munus per ipsam: Ego, de quo Dominus testificatus est, neminem inter natos mulierum me majorem existere; neque calcamenta ejus idoneus sum portare; quod si non calcamenta, quid dicendum de vestimentis ejus? quis tantus, qui totam illius vestem custodire queat? quis est qui cogitaturus sit, se comprehensurum rationem eam, quam habet tunica à summo inconsultis, quia fit per totum contexta? Illud vero observandum, quod quatuor Evangelistis dicentibus, Iohannem fatiri se advenisse ad baptizandum aqua, solum Matthæus huic rei addiderit, *Ad resipiscenciam*, nimirum docens vtilitatem futuram baptismatis ei, qui ex proposito baptizaretur, quæ ad resipiscentem perveniens ei, qui accederet non resipiscens, asperius iudicium futura esset. Sciendum est insuper, quemadmodum prodigiose virtutes in curationibus à Servatore factis, notæ existentes eorum, qui semper à *λόγω*, [idest filio Dei] liberantur tum ab omni aegritudine, tum à molitie, proficiunt (etiam corporaliter facta,) invitantes ad fidem eos, qui beneficio afficiebantur; ita lavacrum aquæ symbolum, & nota existens purificationis animæ, ablute ab omni forde malitiæ, nihilominus, etiam ex se, esse principium, ac fontem munerum divinatorum propter potentiam invocationum adorandæ Triadis ei, qui se exhibuerit deitati. Divisiones enim donorum sunt. Testimonium autè meis verbis præbet histotia

των ἀκρόντος· ποσὸν δὲ ἔστιν ἐμὲ ἰσχυρότερος ὁ μετερχόμενος, ὡς μηδὲ τὰ τῆς ἀπειροχολῆς ἦν περὶ αὐτὸν διωάμενοι ἐλάττων, ἔχοντες γυμνῶν ἐκχειρότων, ὡς τε καὶ τῆς τυχεύοντες, ἴδον αὐτὰ διώασθαι, ἰκανὸν με τυχεύον βασιλεύειν, μηδὲ τὰ ἰσχυρότερος φέρειν· οὐκ οἶδα δὲ ὁπόσοι εἶπω, πόσοι τῶ πολλὰ με ἀδυναστεύει, τὰ δὲ τὴν τῶ χριστοῦ συκρίσει ἦν περὶ ἐαυτὸν μείζοντα, φέρει μὴ διωάμενον, ἢ ἄλλο τῶ ἐκείνῳ ἰσχυρότερος, καὶ μάλιστα πρῶτος κόσμου θεοῦ τῆς· εἶναι ἔγω ὁ πληκτικῶς χρησσομαι χάριτι, ὡς ἐπεφθίμιας ἡξιώσασθαι με, παρολογοῦσθε τὰ περὶ τῆς εἰς ὁ εἶον ἦν ἀποδοῦσθαι ἐπιδοκίμιας μου, ἐν ᾧ ἐγὼ φωνή βουόντος ἐν τῇ ἐρήμῳ, καὶ· ἰδὲ ἐγὼ ἀποπέμψω τὸν ἀγγελοῦν μου περὶ προσώπου σου· ἐγὼ εἶ τῶ ἡμῶν γαβριὴλ ὁ περιετικῶς ἐνώπιον τῆ θεοῦ παρὰ δόξας ἀγγελῶν τοῦ ἐν γῆρα ἡγεμονεύοντος ἐν πατρὶ μου, ἐγὼ εἶπὲ τῶ ὀνόματι λαχασίας ἕνα ἀπέλαβε τῶ φωνῶν, ἔδωκεν ἑσθλατῶν δὲ αὐτῆς· ἐγὼ ὁ ἰσχυρὸς τῶ κρεῖν με ἰσχυρότερος, ὡς ἄρα μείζον ἐν ἡγεμονίᾳ γινώσκων ἐμὲ ἄλλοις τυχεύοντες, ὡς τῶ ἰσχυρότερος βασιλεύοντος ἰσχυροῦ· εἰ μὴ γὰρ μηδὲ τὰ ἰσχυρότερος, ἢ λεκτικὸν περὶ τῶ ἐνδύμενον αὐτῶν; τίς ἔσθ' ὁ ἰσχυρότερος αὐτῶν τῶ ἰσχυροῦ διωθόντος· καὶ τίς, ὅς τοιοῦτον ἐν ἐκ τῶ ἀδυναστεύοντος χιτῶνα ἀρραβῶν ἄλλο ὁ δὲ ὅλα ἕσθλα τῶ τυχεύοντος κατὰ λαχῆν ὄν ἐχὼ λόγον; περὶ ἀσπριτόν δὲ ἐπὶ τῶ τεσσάρων εἰρηκτικῶν τῶ ἐνδύμενον ὁμοῦ λόγον ἰσχυροῦ ἐκκλησίαν βαπτίζον, ἴσθως ματῆτος τῶτος περὶ τῆς θεοῦ, εἰς μετανοίας, διδάσκων ὁ, ἀπὸ τῶ βαπτισματός ἀφελῆσαι ἔχουσας τῆς περὶ ἡμετέρας τῶ βαπτισμοῦ, τῶ μετανοῶντι μὲν ἐξομολογῶν, μὴ ἄλλο δὲ ἑσθλατῶν εἰς κρίμα χαλεπώτερον ἐσομένην· καὶ δὲ εἶδεναι ἐν ἄσπερ αἱ ἐπὶ τῶς γαλαθῶν ἰσχυροῦ τῶ σωτήρος θεοπατρίας περὶ τοῖς διωάμενοι, σύμβολα τυχεύοντος ἦν αἰὲν λόγον τῶ θεοῦ ἀπὸ παλαιῶν ποσῶν νόσων ἐν μετανοίας, ὡς δὲν ἦτον ἐν σαματικῶς ἡγεμονίᾳ * ἄν * γ. ἰσχυροῦ, εἰς πῆσιν περὶ καλασά ἰσχυροῦ τῶς ἀσπριτόντας· ἕσθως ἐν ὅ ἔσθλα τῶ ὕδατος λουθῶν, σύμβολον τυχεύοντος καθαροῦς ἰσχυροῦ, πρῶτον ἔσθλα τῶ κακίας ἀποπληρωμῶν, ὡς δὲν ἦτον καὶ κατ' αὐτῶ τῶ ἡμῶν ἐχοντι ἐαυτὸν τῶ θεοῦ τῆς διωάμενοι ἦν τῆς περὶ ἡμετέρας τῶς ἀσπριτόντας ἐπὶ τῶ ἰσχυροῦ ἐστίν, ἢ γαλαθῶν τῶν θεῶν ἐχοντι καὶ πηγή· ἀσπριτόν τῶς ἀσπριτόντων εἰς ἀσπριτόντων περὶ ἡμετέρας ἀσπριτόντων ἰσχυροῦ,

εἰ· μὲν τῶ δὲ με τῶ λόγον ἢ ἐν τῆς τῶ ἀσπριτόντων περὶ ἡμετέρας ἀσπριτόντων ἰσχυροῦ,

Quod si mysticus est calceamentorum locus, ne hunc quidem praterire dignum est. Igitur opinor hominis assumptionem (cum carne & ossa recipit Dei filius) alteram esse calceamentorum, alterum autem esse descensum ad infernum, quisquis tandem sic ille infernus, & ad carcerem cum Spiritu iter. Illud de descensu ad infernum scribitur in quintodecimo psalmo: Non derelinques animam meam in infernum. Et de itinere cum Spiritu ad carcerem apud Petrum in Catholica Epistola: Mortificatus enim, inquit, carnes, sed vivificatus spiritu: in quo etiam profectus Spiritibus, qui erant in carcere, predicavit: qui inobedientes fuerunt quondam, cum expectabatur Dei lenitas in diebus Noe, cum apparabatur arca. Qui itaque, ut dignum est utrisque adventibus, orationem habere potest, corrigiam solvere calceamentorum lesu idoneus est, etiam ipse mente procumbens, pariterque cum descendente in infernum descendens, & a oculo, & a mysterijs divinitatis Christi descendens ad ipsius apud nos adventum necessario factum, cum hominem etiam mortuum subinduit. In hoc enim Iesus mortuus est, & resurrexit, ut & mortuis, & viventibus dominetur: [ob eamque causam & vivum, & mortuum ligavit, idest, & eum qui in terra, & eum qui est apud inferos, ut & in vivis dominetur & in mortuis.] Quis ergo idoneus est procumbens solvere corrigiam talium calceamentorum? eaque soluta non dimittere, sed ex altera idoneitate ea recipere, & gestare, eo quod circumferat in memoria, quae intellexerit? Nec illud finatur intactum, Lucam, similiterque Iohannem vocem, procumbens, omisit. Et fortassis quidem contingit, ut qui procubuerit, solvat juxta id, quod est dictum, sed facile factum est etiam, ut qui observat altitudinem intervalli, & spatij existentis a dōgō [filio Dei,] inveniat calceamentorum solutionem (quae, cum quis ea quatit, ligata apparent) ut ea quis cum solverit calceamenta, quae separabilia sunt, videat λόγον [Dei filium] per se nudum rebus inferioribus. Perfertur autem Iohannes: Non sum ego dignus, quod idem non est cum illis verbis: Non sum ego idoneus: fieri enim potest, ut qui dignus non sit, sit idoneus; contra qui dignus sit, nondum sit idoneus. Si enim etiam ad id, quod expedit, data sunt dona, nec id tantum ex proportionem fidei, Dei humanum genus amantis officium erit praesidentis nocentium ex elatione, vel inflatione insequutura, ne digno qui-

Ps. 139. 10.

1. Pet. 3. 18, 19, 20.

Rom. 14. 9.

Hic a Petris
vario pre-
teritum // a
Petris
supplicium.

Αμυγκος ο παλι ην λαποδηματων επος, ουδ
 τετον αφελαντεον ομηρ τονω η μνη εαν θεση
 πηση, οτε αρχα η δετα αναλαμελος ο ε δε
 υος, ο υπερον εη ην λαποδηματων, πλω η
 εις αδν καταβαιν, οτις ποτε εστιν ο αδν, η
 πλω εις φυλακην με τε πηδωματος πορειας.
 η λοιπον παλι τις εις αδν καταβαιναι το
 ουδ ελαβαλει τις πλω ηυχην με εις τον αδν,
 εν η σαλαμω ειρηση. και παλι τις εν φυλα-
 κη πορειας με πηδωματος παλι παλ πετρα
 εν τη καρπολη ετιστολη. θανατα θεος ηδ, ση-
 σι, αρχη, ζωοπινησις δε πηδωματι. εν ε και
 τοις εν φυλακη πηδωματος πορειας ουκ ηρουν,
 απηθουσαι ποτε, οτε απαξ εδεδηχθη η τε δε
 μακροθυμια, εν ημεραις ναυ κατασκευαζο-
 μηνης κισωτη. ο τωιν και αξιοι αμφοτερον
 ην επιδημιων τος λογος παρθεσησιν δυναμε-
 νος, τον ιματια λην ην ινου ικανος εστι υ-
 ποδηματων, και αιδος παλ νει κοπιων, και συ-
 καταβαιναι παλ καταβασησιν εις αδν, η απο
 θεων, και ην παλι τις θεοτητος ηρισου μ-
 σελων καταβαιναι επι πλω διαλεκτικω ηρημη-
 μων ην ημιν αιδη επιδημιας, οτε τον α-
 θερον λαεδησαιο. ο δε τον αθερον υ-
 ποδηματους και τον νεκρον λαεδησαιο. εις
 τωλο ηδ ιπουσ απηθανη η δωση, ινα και νε-
 κρων και ζωντων κυριωση. και δεφ τω ζω-
 τα και νεκρον λαεδησαιο, ταπει τον εν γη,
 και τον εν αδν, ινα και νεκρων η ζωντων κυ-
 ριωση. τις εν αρα ικανος κωλας λυσαι ην
 ιματια ην πηδωματων, και λυσαι
 μη εσσαι, αλλα ε δεδωκεν ικανοτητα δια-
 λαβην αυτα, και βασισαι, δεφ τω εν τη
 μημη παθερον τα νεονομια; μη απεεπα-
 σον δε εαετω ο χειρις ε, κωλας. ομοιωσ
 παρι ο λακα ε ιωαση ειρημετων. και ταχα
 ενδιχεται μνη κωλασ λυσαι εη ο παρορη-
 μων. δυνατον δε και το δρασημα τε απο τε
 λογος επημετας συραπιντα, δεφν πλω λωσιν
 ην εν παλ ζητησται δεδεμνων λαποδηματων.
 ινα τα αυτα ης λυσαι ην χειρωσιν υποδηματων
 ιδη λογον γυμων η υποδεσμων καθ αυτον ην
 ε δεσ. ε αυτων η η μη εη ικατον, ο μη εη
 αξιοι αιμαζαφ ο ιωασησ. δυνατον ηδ μη οτω
 τα αξιοι ηρωσται ικανον. δυνατον η και αξιοι
 ινα μηδινω εη ικανον. ει ηδ και πεος ο
 συμφορον διδδαι τα χειροματα, η η μνον
 εη πλω αιολογιου της πιστως, φιλανθεσησ
 αυ ειη δε εφρον, παρορημωσ καταβω απο
 ειρημησ επακορησ ηστος, η φουσιωσ ο και

intelligebat, quæ pertinent ad adven-
 tum Christi ad nos, dubitabatque de re-
 bus sequentibus, vera narrat corrigiam cal-
 ceamentorum. Nec enim utraque solvit,
 qui unum solverit; vera etiam narrat di-
 cens, corrigiam calceamenti, quoniam, ut
 prædictum est, etiamnum dubitat de eo,
 an ipse sit ille venturus, & etiam ille ex-
 pectandus, an alter. **Quin**, quod ad id
 attinet: *In medio vestri stat, quem vos
 nescitis*; hæc differenda sunt de Filio Dei
 λόγῳ, per quem omnia facta sunt, sub-
 sistente substantialiter secundum subje-
 ctum, & idem existente cum sapientia.
 Hic enim per universam orbis machinam
 permeat, ut quæ semper fiunt, per ip-
 sum fiant; & de universis, quæcunque
 protuleris, semper verum erit: *Omnia per
 ipsum facta sunt, & sine ipso factum est
 nihil*: & illud: *Omnia in sapientia fecisti*.
 Quod si per omnem creationem, atque
 universam mundi fabricam permeat, in
 medio scilicet etiam eorum stat, qui in-
 terrogabant: *Quid ergo baptizatus, si tu
 non es ille Christus, neque Helias, neque
 Propheta ille?* In medio, inquam, stat
 λόγῳ ipse, [hoc est ratio,] & Filius Dei
 à Patre firmatus ubique. Vel verba ea: *In
 medio vestri stat*, sic intelligantur, quia
 homines vos estis rationis compotes, id-
 circo in medio vestri stat, eo quod in
 medio sit totius corporis ea animæ pars
 præstantissima (principatum quam vo-
 cant) Scripturis inviolatæ fidei osten-
 dentibus, eam in corde existere. **Qui** igi-
 tur in sui ipsorum medio λόγῳ, [hoc est
 rationem] habent, cum interim non
 differant vel de ipsius natura, vel à quo
 fonte, & principio venerit, neque tan-
 dem quomodo confirmaverit ipsos, hi in
 medio sui ipsorum λόγῳ, [& rationem]
 se habere nesciunt. At Iohannes ipsum
 novit, proinde quod ait: *Quem vos nesci-
 tistis*, contumeliose dictum ad Phariseos,
 ostendit Iohannem agnovisse, quem illi
 ignorarent. **Quam** ob causam etiam Ba-
 ptista ipsum agnoscens, novit post se
 venturum, in medio existentem, hoc est
 post se, & post doctrinam à se in bap-
 tismo datam, advenientem ad eos, qui se-
 cundum sermonem, [seu rationem] abluti
 fuerint. Non idem autem significatur hoc
 in loco per vocem, *Post*, & quando Ie-
 sus mittit nos post seipsum: illic enim
 post ipsum esse iubemur, ut incedentes
 per ipsum vestigia, perveniamus ad Pa-
 trem; hoc vero in loco, ut declararetur
 Iesum post Iohannis doctrinas (quan-
 doquidem hic venit, ut omnes crederent
 per ipsum) accedere ad eos, qui antea
 præparati fuissent, atque purificati per inferiora ad perfectum λόγῳ, [seu rationem.]

Ασουλὲ μὲν τὰ πρὸς τὸ ἐλεῖν αὐτὸν ἑπιδη-
 μίας, ἐπηπόρῃ δὲ πρὸς τὴν ἐξῆς, ἀλλοθὺν λέ-
 γων ἢ τὸ μὴ εἶναι ἰσχυρὸν λόγῳ τὸν ἰμαῖνα τῆς
 ὑποδηματίας, ἢ γὰρ αὐτὸς ἀμφοτέρων λύσας τὴν
 ἐνός. ἀλλοθὺν δὲ λέγων καὶ τὴν ἰμαῖνα τῆς
 ὑποδηματίας, ἐπὶ, ὡς φερείρωται, ἐπὶ Διὰ πο-
 ρῆ πρὸς τὴν, ποτερον αὐτὸς ἔστιν ἐρχόμενος, ἢ
 ἔπειτα, ὁ καὶ κἀ παροδοκτικὸς. ἢ πρὸς τὴν ἴ-
 μέσος ὑμῶν ἔστηκεν, ὃν ὑμῖς οὐκ οἴδατε, ἑτα-
 τα Διὰ ἀληθειῶν πρὸς τὴν ὑμῶν τῶν διὰ τὴν λόγῳ,
 δι' εἰ τὰ πρῶτα γέγονεν, ὑπερβολὴς ὑποδηματίας ἔξ-
 ὅτι ἀποκαίμενον τὴν αὐτὴν ἐνός τῆς σοφίας. ἢ-
 ἴσως γὰρ δι' ὅλης παροδοκτικῆς τῆς κτίσεως, ἵνα αὐτὸ
 τὰ γενόμενα δι' αὐτὴν γίνῃ, καὶ πρὸς πρῶτος ἐ-
 πνοσθῆναι αὐτὴν ἀληθῆς ἢ τὸ πρῶτον δι' αὐτὴν ἐγέ-
 νητο, καὶ χρεὶς αὐτὴν ἐγένητο σοφῆς. καὶ τὸ
 πρῶτον ἐν σοφία ἐπίστατος. εἰ δὲ δι' ὅλης τῆς
 κτίσεως παροδοκτικῆς, δίδωσι ὅτι καὶ τῆς πύργου-
 νομῆριον, ἢ ἐν βαπτίσει, εἰ οὐ οὐκ εἰ ὁ
 ζεῖσος, ὡς δὲ ἡλίας, ὡς δὲ ὁ παροδοκτικῆς; με-
 σος ἔστηκεν ὁ αὐτὸς ἢ βίβλατος ὡν ἰσχυρὸς, ἑτα-
 τὰ παρὸς ἐπηρεαζόμενος πρὸς τὸ γὰρ. ἢ τὸ μέσος
 ὑμῶν ἔστηκεν, ἀκρίτως, ὅτι ὑμῶν τῆς ἀποδο-
 πταν, Διὰ τὸ εἶναι ὑμᾶς λογικὸς, μέσος ὑμῶν
 ἔσται, ὡς τὸ πρῶτος ὁ αὐτὸς ἐν μέσῳ εἶναι ὅτι
 ἡγεμῶν, ἀποδοκτικῆς καὶ ἴσως γεμῶν ἐν
 τῇ καρδίᾳ τοῦ γέγονεν. οἱ τοίνυν ἔχοντες τὸν λό-
 γῳ ἐν μέσῳ αὐτῶν, μὴ Διὰ λαμβάνοντες δὲ
 πρὸς τῆς φύσεως αὐτῶν, μὴ δὲ ἐπὶ ποίας πη-
 γῆς καὶ ζοῦστος ἐλλοθῆναι, μὴ δὲ ὅπως ποτε συ-
 νέστην αὐτοῖς, ἔτι μέσος αὐτῶν ἔχοντες οὐκ ἔ-
 ἴσασιν. ὁ δὲ ἰωάννης αὐτὸν οἶδε. τὸ γὰρ. ἐν
 ὑμῖς οὐκ οἴδατε, ὀρθοδικῶς * γενόμενον * καὶ
 πρὸς τῆς φαρισαίων, ἐμφανῆ ἐν λόγῳ, πρὸς
 ἐπιμαλῶς ἐγροχέναι ὅτι ἑτα-τὰ ἐκείνων ἀγνοῦ-
 μένον. δι' ἢ καὶ γενόμενον αὐτὸν ὁ βαπτιστῆς οἶ-
 δει ὅτι αὐτὸς ἐρχόμενον, τὸν ἐν μέσῳ τοῦ
 γέγοντα, ταῦτα μετ' αὐτὸν καὶ τὸν ἑτα-τὰ αὐ-
 τῶ ἐν τῷ βαπτισμῷ διδασκαλίαν ἑπιδη-
 μῶντα τῶς καὶ λόγῳ ἀποδοκτικῶν. ἢ αὐ-
 τὸν δὲ σημάμεται ἐκ τῆς, ὅτι αὐτῶ, φωνῆς ἐτα-
 δε, ἢ ὅτι αὐτῶ ὁ ἰσχυρὸς πέμπτη ἡμᾶς ὅτι αὐ-
 τῶ. ἐκ εἰ μὲν γὰρ, ἵνα κατ' ἴσχυρὸν βαπτιστῆς αὐ-
 τῶ φησάμενον πρὸς ἐν πατέρα, ὅτι αὐτὸς
 γένεσθαι κελδέμεθα. * ἐτα-δε, ἵνα δηλαθῆ ὅτι καὶ οὐκ
 καὶ τῶς ἰωάννης διδασκαλίαν, ἐπὶ ἐλλοθῆναι
 ὅτι, ἵνα πάντες πιστεύσωσι δι' αὐτῶ, τῶς
 πρὸς βαπτιστῶν ἑπιδημῶν, πρὸς ἐτα-τὰ
 μέντοις Διὰ τῆς ἡπίστων, * ἢ ἐν τῶν λόγῳ * καὶ πρὸς
 Πρῶσιπυε

Iob. 1. 3.
 P/d. 103.
 24.

τοῖον ἄνθρωπον, ὃς ἀνθρώπος ἐν ἡμῖν, ἰησοῦς ὁ
 δὲ ἐν κληροδοτήσῃ τῷ ὁμοίωσεν αὐτῷ ἑσπέρῳ,
 ὅτι ἐστὶ καὶ ἀποχριστός λίθος, ὃ καὶ αὐτὸς ἐν τῇ
 ζωῇ τῷ ἡμῶν ὁμοίωσεν, ὃ ἀγγέλου
 φωνῇ αὐτῷ λέγεται, καὶ πῶς καὶ τῷ ἀ-
 κέσῳ καὶ ἀδελφῷ περὶ τῆν πνεύματος,
 πνευδεδεμένῳ αὐτῷ, ὃ μὴ κέπ δαπνίωσιν δὲ
 ναμένῳ. ἐφ' ὃν γὰρ, ὅποι, ταῖς ἰδῆς τὸ πνεύμα
 καὶ βαπτιστὸν ἐν ἑσπέρῳ, ὅτις ἐστὶ ὁ βα-
 πτίσῃ ἐν πνεύματι ἀγίῳ. ὅτι τῷ βαπτιστῷ
 ὁ πνεύμα μόνον ἐπ' αὐτὸν ἰησοῦς, ἐν αὐτῷ
 μέλει βαπτιστὸν τῶν ἐργαζομένων αὐτῷ διω-
 σῆ. πῶς τῶ ἰορδάνῳ, καὶ τῶ ἑσπέρῳ ἰουδαίας
 νόστον κλημάσῃ, ἐν τῇ βηθαβάρῃ βαπτιστὸν ὁ
 ἰωάννης, πρὸς τὸν ἄνθρωπον ἐν τῷ ἐπιλυθῶτος κατέ-
 σῃ ὃ διέσῃ, ἀλλὰ ἀγγέλου, διδάσκον-
 τος μὴ χεῖρας ἔχειν τῶν ἰορδάνῳ ἰατρῶν, ὅτι
 γὰρ τῶ κακῶ ἔργῳ. καὶ γὰρ εἰς ἄφῃσιν ἀ-
 ῤῥῆσιν ὁ λαὸς ἐδίδοται. εἰς δὲ πῶς τῶ
 ἀφῃσῶν ἐπινοίας τῶ σαπῆρος μὴ γενονῆτα
 πρὸς κῆρῃ τῷ ἀποδοῦσῃ τῇ αὐτῷ τῷ ἰορδάνῳ
 ἐρμηνεία, ὅτι ὁ λαὸς ἐν ἰουδαίῳ. ἐστὶν βα-
 πτίσῃ ἐν ὕδατι, ὃ δὲ ἐργαζομένων μετ' ἐμῶ ἰ-
 χροῦσῃ μὴ ἐστὶν, ἀλλὰ ὕδατος βαπτιστὸν ἐν
 πνεύματι ἀγίῳ. πρὸς δὲ λακτέον ὅτι ἄσπερ
 ποτὶ τῷ ἰορδάνῳ ὁ πῶς ὁμοίωσεν, οἷς μὴ ἐστὶν
 ὕδαρ, ἐπὶ τῶν δὲ οἷος ὁ ἰορδάνῳ καρδίαν ἀ-
 ῤῥῆσῃ, ἄλλοις δὲ ἄμῃ ἀφῃ τῶ. ἐὰν μὴ
 πῶς τῶ ἄμῃ, ὅτι ἔργῃ. ὅτι ἐν ἑσ-
 πέρῳ. ἀλλὰ καὶ πρὸς ἰορδάνῳ ὃ καὶ ὁ αὐ-
 τῷ νοῦσῃ πρὸς τῶν καὶ ἑσπέρῳ. ὅτις ὁ αὐτῷ
 ἐστὶ βαπτιστὸν ὕδατος, καὶ πνεύματος, καὶ πρὸς,
 πῶς δὲ καὶ ἄμῃ. αὐτῷ δὲ τῷ πνεύματι βα-
 πτίσῃ, ὡς πῶς, φωνῇ ἐν τῷ. βαπτιστὸν
 ὃ ἔχει βαπτιστὸν, καὶ πῶς σαπῆρος, εἰς
 ὅτι πρὸς τῷ, τῶ τῶ συμφῶνῳ ἐν τῇ ὅτι
 πρὸς μετ' ἑσπέρῳ ἰουδαίας ὁ πνεύμα, καὶ ὁ ἑ-
 δῶρ, καὶ ὁ ἄμῃ ἀγγέλου τῶ πρὸς εἰς ἐν γη-
 νόστον. καὶ ὅτις δὲ πῶς καὶ ἑσπέρῳ ὁμοίω-
 σῃ, ὅτις ἐστὶ μὴ δὲ τῶ τῷ ἰορδάνῳ ἑσπέρῳ
 ἐπ' ἰδῆς ἐστὶ, καὶ μὴ κέπ ὅτις δὲ ἑσπέρῳ πῶ-
 τῶ ἐν οἷς σπῆρῳ τῷ τῷ ἑσπέρῳ ὅτις ὅτις τῶ
 ὅτις, τῇ φωνῇ τῶ ἐν τῇ ἑσπέρῳ ὅτις. ἀγγέ-
 νατε τῶ ὅτις κῆρῃ, πρὸς τῶν, πῶς ἰορ-
 δάνῳ τῷ ἰορδάνῳ πρὸς τῶ οἷος τῶς κατῶ-
 σῃ, ὅτις τῶ ἑσπέρῳ πρὸς ὁ διωσῆσῃ
 ἀφῃ τῶ πρὸς τῶ πρὸς τῶ πνεύμα-
 τῶν ὅτις, ἐπὶ τῶ πρὸς τῶ πρὸς τῶ
 πρὸς τῶ. ἐργαζομένων δὲ τῶ πρὸς τῶ
 αὐτῷ τῷ ἰορδάνῳ πρὸς τῶ ἀγγέλου τῶ
 αὐτῷ τῷ ἰορδάνῳ πρὸς τῶ ἀγγέλου τῶ

A est ille Dei sermo, qui factus est caro, &
 habitavit in nobis; Iesus inquam, qui
 quicquid assumpsit humanum, heredita-
 rium fecit: quod est etiam summus an-
 gularis lapis, quod etiam ipsum in di-
 vinitate filii Dei factum, ex eo, quod ab
 ipso assumptum fuerit, lavatur, & tum
 capit simplicem, & sine dolo columbam
 Spiritus, sibi colligatam, nec amplius
 avolare valentem. *Super quem enim, in-*
quit, videris Spiritum descendentem, &
manentem super eum, hic est, qui baptizat
Spiritu sancto. Propter hoc qui acceperit
 Spiritum manentem super ipsum Iesum,
 baptizare poterit ad se accedentes, Spi-
 ritu sancto in ipso permanente. Sed trans
 Iordanem, in partibus extra Iudæam ver-
 gentibus, in Bethabara baptizat Iohan-
 nes: precursor illius existens, qui venit
 non iustos, sed peccatores ad resipiscen-
 tiam vocaturus, quique docet non opuz
 sanis medico, sed male habentibus. Et
 enim in remissionem peccatorum datur
 lavacrum. Caterum probabile est, ali-
 quem, qui non intellexerit diversas de
 Servatore notionem, offensum iri pro ex-
 plicata Iordanis interpretatione, eo quod
 Iohannes dicat: *Ego baptizo aqua, sed*
qui post me venturus est, is est me for-
tior, ipse vos baptizabit Spiritu sancto. Ad
 quem sic est dicendum: quod ut sermo
 Dei potabilis existens, aliquibus quidem
 aqua, aliquibus vero vinum lactificans cor
 hominis, nonnullis etiam sanguis est
 propter illud: *nisi biberitis sanguinem meum,*
non habetis in vobis vitam. Quin ci-
 bus dicitur, non eadem ratione confide-
 ratur panis vivens, & caro; sic ipsum exi-
 stere aliquibus quidem aqua baptismum, &
 spiritus, & ignis, aliquibus etiam ba-
 ptisma sanguinis. De quo ultimo bap-
 tismate inquit, ut quidam dixerunt, hoc:
Baptismate ego baptizari habeo, & aliquid
modo coarctor, donec illud perfectum fuerit.
 Huic consona discipulus Iohannes scri-
 psit in epistola dicens, spiritum, aquam,
 & sanguinem, tria esse, quæ facta fue-
 rint unum. Cumque viam, & ostium se
 esse fateatur, palam est omnino, eum
 non esse ostium, cui sit via, nec amplius
 viam esse illi, cui sit ostium. Quotquot
 ergo inchoantur primis elementis sermo-
 num Dei, accedentes ad vocem claman-
 tis in deserto: *Dirigite viam Domini,* ac-
 cedentes inquam trans Iordanem, ad
 vocem existentem apud domum præpa-
 rationis, diligenter præparent se, ut præ-
 cedenti præparatione percipere queant
 spiritualem sermonem, qui imprimitur
 per illuminationem spiritus. Continen-
 ter igitur rei proposita colligentes, quæ
 ad Iordanem pertinent, accuratius con-

Part 11.

R iij

sideremus fluvium. Deus igitur per Mo-
 sen traducit populum per mare rubrum,
 cum fecisset, ut aqua ipsis murus esset à
 dextris, & à sinistris. Iesus vero traducit
 eum per Iordanem. Cum legisset autem
 Scripturam Paulus, non amplius secun-
 dum carnem illi militans, (noverat enim
 legem spiritualem esse) spiritualiter do-
 cet nos interpretari, qua contigerunt in
 transitu maris rubri, dicens in priore ad
 Corinthios epistola: Nolo vos ignorare,
 fratres, omnes patres nostros sub nube fuisse,
 omnesque per mare transiisse, & omnes
 in Mose baptizatos fuisse in nube, & in mari,
 & omnes eundem cibum spirituales com-
 edisse, & omnes eundem potum spirituales
 bibisse, bibebant enim ex spirituali se-
 quente eos petra, at vero illa petra erat
 Christus. Quibus consequenter petamus
 etiam nos, ut à Deo accipiamus intelli-
 gentiam spiritualem transitus Iordanis
 per Iesum, dicentes de hoc etiam dixisse
 Paulum: Nolo vos ignorare, fratres,
 quod omnes patres nostri per Iordanem
 tranfierunt, & omnes in Iesu baptizati
 fuerunt in spiritu, & in fluvio. At Iesus
 Mosi succedens figura fuit Iesu Christi,
 qui Evangelica praedicatione illi oeconomia,
 qua per legem erat, successit: quam ob-
 causam, etiam si omnes in Mose baptizantur
 in nube, & in mari, amarum attamen non-
 nihil, & salum habet illorum baptis-
 ma, adhuc timentium inimicos ab ipsis,
 & clamantium ad Dominum, dicentiumque Mosi: Propterea quod
 non essent monumenta in Aegypto, eduxisti
 nos, ut interficeres in heremo, [quid hoc
 facere voluisti, ut educeres me ex Aegypto?]
 At vero baptisma in Iesu in fluvio vere
 dulci, & potabili multa eximia praeter illo
 baptismate habet: nimirum quia iam cla-
 rareret, acciperetque decentem ordinem
 Dei cultus. Arca enim testamenti Domini
 Dei nostri, & Sacerdotes, & Levitae
 praecedunt, sequente populo, sequente-
 que illo cultores Dei. Ceterum his, qui
 percipiunt mandatum de sanctificatione,
 dicit Iesus, nempe populo: Sanctificami-
 ni in crasinum, faciet Dominus mirabilia.
 Quin Sacerdotibus etiam praecipit cum
 arca testamenti praecedere coram populo,
 quando etiam mysterium ostenditur
 oeconomiae Patris ad Filium superexal-
 tatum ab ipso, qui dedit illi hoc munus,
 ut in nomine Iesu omne genu flecta-
 tur, caelestium, terrestrium, & infer-
 norum, & omnis lingua confitea-

1 cor. 10. 1. 19.

Exod. 14. 11.

14. 3. 5.

Philipp. 2. 9. 10. 11.

Αποταμιών νοήσασθαι. ὁ θεὸς πίνον ἀφ' ἡ-
 σίως ἀφ' ἐβραϊστί ἐν λαῶν πίνον ἐρυθρὰν θα-
 λασσαν, αὐτὸ δ' ἴδιον αἰσῆς ποῦσας πύργος
 ἐκ δεξιῶν καὶ ἐξ ἀριστερῶν, ἀφ' ἧς ἴ-
 σὺ ἐν ἰορδάνῃ ἐπιτελεῖται ἡ πῆρεσις ὁ
 παῖδας, οὐκ ἐπὶ τῆς πύργου κρατὸς ἀνδρῶν
 αὐτῆς. ἡ δὲ γὰρ ὅτι ὁ νόμος πνευματικῆς ἐστὶ
 πνευματικῆς διδασκῆ ἡμᾶς ἐξελθῆναι τὰ τῆ
 πύργου ἐρυθρὰν θαλάσσαν ἐξ ἑσθ, λέγειν ἐν
 τῆ πύργου ἐρυθρῆς πύργου. ἡ δὲ λέγει γὰρ ὁ
 μαὶ ἀνοήτῃ, ἀδελφοί, ὅτι οἱ πατέρες ἡμῶν
 πῶτες ἔσθον πίνον ἐρυθρῆς ἰσοῦ, & πῶτες
 ἐξ ἑσθ πῆς θαλάσσης διήλθον, καὶ πῶτες ἐν
 μωσῆ ἐβαπτίσθησαν ἐν τῆ νεφέλῃ, καὶ ἐν τῆ
 θαλάσῃ, καὶ πῶτες δ' αὐτὸ ἔρωμα πνευμα-
 τικῶν ἐφαρῶν, καὶ πῶτες δ' πνευματικῶν ἔπινοι πό-
 μα. ἔπινοι γὰρ ἐκ πνευματικῆς ἀκροῦσθης πέ-
 ρας. ἡ πύργου ἧς ὁ χειρῶν οἰς ἀνοήτῆρας καὶ
 ἡμῆς ἀπίστωσαν λέγειν ἀπὸ τῆς θεῶ δ' ἰσοῦ
 πνευματικῶς πίνον ἀφ' ἰσοῦ διδόν. τῆ ἰορ-
 δάν, λέγοντες ἐπὶ ἔπινοι αὐτῆς πύργου ὁ
 παῖδας. ἡ δὲ λέγει ἡμᾶς ἀνοήτῃ, ἀδελφοί, ὅτι
 οἱ πατέρες ἡμῶν πῶτες ἀφ' ἧς ἰορδάνης
 διήλθον, καὶ πῶτες ἐν ἰσοῦ ἐβαπτίσθησαν
 ἐν τῆ πνεύματι, καὶ τὰ πόμα. τύπος ὁ δ'
 ἀφ' ἐβραϊστίων ἡ μωσῆ ἰσοῦς τῆ ἀφ' ἐβραϊ-
 στίων πίνον ἀφ' ἧς νόμος οἰκονομία τὰ διαθε-
 λικῶ κληρονομία ἰσοῦ τῆ χειρῶν. ἀφ' ἧς εἰ καὶ
 πῶτες ἐκείνοι ἐν μωσῆ βαπτίζοντες ἐν τῆ
 νεφέλῃ, καὶ ἐν τῆ θαλάσῃ, πικρὸν μὲν ἦν ἐξ
 καὶ ἀλμυρῶν δ' ἐκείνων βαπτισμα, ἐπὶ φου-
 ρῶν τῶν ἐκ τῆς πύργου αὐτῶν, καὶ ἀνοήτων
 τῶν πύργου ἐν κέλει καὶ ὁ μωσῆ λέγοντων.
 πύργου δ' μὴ ἑσθ ἀρῶν μαθητῶν ἐν ἀργύ-
 ρῃ, ἐξ ἡμέρας ἡμᾶς θανατώσασιν ἐν τῆ ἐρήμῃ.
 ἡ τῶν ἐποίησας ἡμῶν, ἐξαγαγὼν ἐξ ἀργύρης,
 δ' ὁ εἰς ἰσοῦν βαπτισμα, ἐπὶ ἀνοήτων γλυ-
 κῆ, καὶ ποτῆς πόμα πολλὰ ἐξ ἧς πύργου ἐκεί-
 νο ἐξ ἡμέρας, ἡ δὲ θανατώσασιν καὶ ἀνοήτων
 ἐκ τῆς λαμβανόμενης τῆς διοικήσεως. κέλει γὰρ τῆς
 ἀφ' ἧς κέλει δ' ὁ θεὸς ἡμῶν, καὶ ἰερῆς καὶ λαοῦ πο-
 ρῶσασιν, τὰ λαοῦ ἰσοῦ τῆς διοικήσεως ὁ
 θεῶ, καὶ κέλει ὁ τῆς χειρῶν πίνον πύργου ἀνοήτων
 ἐντολῶν. ἰσοῦς δὲ λέγει τῶ λαοῦ. ἀνοήτων
 εἰς πίνον αἶμα, πίνον ἐν ἡμῶν κέλει θανα-
 τῶσασιν. καὶ τῆς ἰσοῦς μὲν τῆς κέλει τῆς
 ἀφ' ἧς κέλει πύργου πύργου ἡμῶν πύργου
 λαοῦ, ὅτι καὶ τῶ μωσῆ τῆς πύργου πύργου ἐν

ἰσοῦν οἰκονομίας ἐμφανέται, ἡ ἐρυθρὰν θάλασσαν ἡμῶν ἰσοῦ ἀπὸ διδόνος χειρῶν, ἡ ἐπὶ ὁ ὁ ἰσοῦ ἰσοῦ
 πύργου γένου καὶ μὴ ἐπιτελεῖται, καὶ ἐπιτελεῖται, καὶ ἐπιτελεῖται, καὶ πύργου γένου ἐπιτελεῖται

fluvio visum fuisse prodiderunt vnquam historiae? Proinde vide ne forte fluvius Aegypti locus sit draconis inimici nostri: qui ne Mosen quidem puerum interfecere quivit. Ut autem draco est in Aegypti fluvio, sic Deus est in fluvio latificante civitatem Dei, nam Pater est in Filio. Hanc ob causam qui ad ipsum pergunt, ut laentur, probum deponunt ex Aegyptio ductum, aptioresque fiunt, ut subvehantur, & mundantur à lepra, duplicationemque donorum accipiunt, atque etiam fiunt ad Spiritus sancti receptionem parati, nimirum ad aliud flumen non advolant: columba. Quamobrem magnificentius considerato Iordane, ipsiusque lavacro, ac Iesu, qui in ipso lavatur, tum [Bethabara, hoc est] domo instructionis, tantum utilitatis à fluvio hauriamus, quantum egemus.

TOMVS NONVS.

16. 1. 30.

Postero die videt Iohannes Iesum venientem ad se.

PRIUS Iesu mater, simulatque ipsum concepit, ad Iohannis matrem, eamque uterum ferentem pergit, quando qui formatur accuratorem formationem donat ei, qui formabatur, conformem illum efficiens suae gloriae, adeo ut ob formam communem, Iohannes crederetur esse Christus, & item Christus Iohannes esse à mortuis excitus putaretur apud eos, qui non discernunt inter imaginem, & inter eum, qui est secundum imaginem; nunc autem ipse Iesus post ea, quae antea accurate examinavimus, testimonia Iohannis de ipso, videtur à Baptista veniens ad illum. Sed obiter observandum est, quod illic per vocem salutationis Mariae, quae pervenit ad aures Elisabeth, exilit Iohannes infans in utero matris, tum veluti à sancta Maria fumentis Spiritum sanctum: *Evenit enim, inquit, ut audivit salutationem Mariae Elisabeth, subsilivit infans in utero eius, & repleta est Spiritu sancto Elisabeth, & exclamavit voce magna. Hic autem videt Iohannes Iesum ad seipsum venientem, & dicit: Ecce ille agnus Dei, qui tollit peccatum mundi: in rebus etenim praesentibus, per auditum primum quis eruditur, deinde oculatus testis ipsarum rerum fit. Sed profecto adjuvari Iohannem ad formationem à Domino, qui adhuc cum formaretur perrexit in matre ad Elisabetham, ei perspicuum erit, qui tenuerit, quae disseruimus, dum diceremus Iohannem esse vocem, Iesum vero sermonem: magna enim vox*

Luc. 1. 41.

πῶς ποταμῷ ὄφθαίς ἰσχύρηται ποτε; Ἀλλὰ μὴ ποτε χωρίον ἔβη τὸ ἐχθρὸν ἢ μὴ δράκοντος ὁ τῆς ἀργύτης ποταμῆς, μὴδὲ παιδίον ἀπεικτιναι μοῖσα δεικνύσας. ὡς αὖτ' δὲ δράκων ἐν τῷ ἀργύτῳ ἔβη ποταμῷ, ὅτις ὁ θεὸς ἐν τῷ ἀφ' ἑαυτοῦ τῶν πόλιν τῶν διὰ ποταμῷ. ὁ πατήρ γὰρ ἐν τῷ υἱῷ. Ἀλλ' ὅτι οἱ ἀγιόμοροι ἐν αὐτῷ ἔβη τῷ λατρεύσας, ἐν ὁμοίῳ ἀπεικτιναι τῆς ἀργύτης, καὶ ἐπιτιμωθεὶς περὶ τὸ ἀναλαμβάνεσθαι γίνονται, καὶ ἀπὸ τῆς μαρωτατικῆς λέξεως καθ' ἑαυτοῦ, καὶ διπλασιασμῶν χωρὶς ἡμετέριον, καὶ ἐπιμοι περὶ πνεύματος ἀγίου ἀποδοχῆς γίνονται, ἀλλ' ἡ γὰρ ποταμῷ οὕτω ἐπιτιμωθεὶς τῆς πνεύματι καὶ ἀπεικτιναι ὡς αὖτ' διωφερετέστερον νήστουτες ἐν ἰορδάνῃ, καὶ ἐν αὐτῷ λατρεύσας, καὶ ἐν ἰσοῦ ἐν αὐτῷ λατρεύσας, καὶ τὸν τῆς καθ' ἑαυτοῦ οἶκον, ὅσον δεόμεθα τὸ πιαστὸς ἀφιλείας ἀπὸ τῶν ποταμῶν ἀρυσόμεθα. τῇ ἐπαύριον ἐλέπη τὸν ἰσοῦ ἐρχόμενον περὶ αὐτὸν. περὶ τῶν ἡμετέριον ἰσοῦ αὐτῶν τῶν συλλεβῶν αὐτῶν, τῇ μὴ τῆς ἰσοῦ καὶ αὐτῆς ἐκόμενοι τυχερῆσθαι, ἐπιδοῦμαι, ὅτε μορφωθῶν τῶν μορφωθῶν ἀπεικτιναι τῆς μορφῶν τῆς μορφῶν, ἀπὸ τῆς μορφῶν ἐπερχόμενοι αὐτῶν γινώσκοντες τὴν δόξαν αὐτῶν, ὡς αὖτ' τὸ καινὸν τῆς μορφῆς ἰσοῦ τῶν μορφῶν ἰσοῦ τυχερῶν, καὶ ἰσοῦ ἰσοῦ ἀναστάντα ἐκ νεκρῶν νομίζεσθαι, ὡς αὖτ' τῶν μὴ ἀφ' ἑαυτοῦ τῆς εἰκόνα ἀπὸ τῆς εἰκόνα. τὴν δὲ ὁ ἰσοῦς μὴ τὰ περὶ ἑαυτοῦ ἀναστάντα ἰσοῦ τῶν ἀφ' αὐτῶν, αὐτὸς ἐλέπη τῶν βαπτιστῶν ἐρχόμενος περὶ αὐτῶν. ὡς αὖτ' τῶν μορφῶν ἰσοῦ τῶν μορφῶν ἐρχόμενος ἐν τῇ χειρὶ αὐτῆς, καὶ ἐπιτιμωθεὶς ἀγίου ἢ ἐλισάβητ, καὶ ἀπεφώνησεν κραυγῇ μεγάλη, καὶ εἶπεν. ἰδοὺ ὁ ἰσοῦς ἐν ἰσοῦ ἐρχόμενος περὶ αὐτῶν, καὶ λέγει, ἰδοὺ ὁ ἀμνὸς τοῦ θεοῦ, ὁ ἄγων τῶν ἀμάρταν τῶ κόσμου. ἀκούσθαι τῆς ἀφ' ἑαυτοῦ ἀναστάντα ἀπὸ τῶν παρὰ τοῦ τῶν μορφῶν εἰς τῶν μορφῶν ἀφ' ἑαυτοῦ ὁ ἰσοῦς ἀπὸ τῶν ἐν μορφῶν τῶν μορφῶν, ἡμοιωθεὶς ἐν τῇ μορφῇ περὶ αὐτῶν ἐλισάβητ, τῶν κραυγῶν καὶ τῶν εἰρημῶν ἀφ' ἑαυτοῦ, φωνῶν μὴ εἶναι ἰσοῦν, λόγον δὲ ἐν ἰσοῦ, δὲ ἄλλο ἴσθαι.